

UZASADNIENIE

Decyzją z 1.07.2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. odmówił G. H. prawa do emerytury pomostowej.

Zakład odmówił wnioskodawczyni prawa do emerytury pomostowej zgodnie z art. 4 ustawy z 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych, ponieważ:

- nie udowodniła okresu pracy w warunkach szczególnych wynoszącego co najmniej 15 lat,
- po dniu 31.12.2008 r. nie wykonywała prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 w/w ustawy.

ZUS do stażu pracy w warunkach szczególnych uznał okresy od 30.01.1984 r. do 15.04.1987 r., od 17.04.1990 r. do 31.08.1992 r. oraz od 1.01.1996 r. do 25.04.2003 r. z wyłączeniem okresów zwolnień lekarskich, zasiłków chorobowych, tj. 12 lat, 6 miesięcy, 21 dni.

Do stażu pracy w warunkach szczególnych ZUS nie zaliczył okresu od 1.09.1992 r. do 31.12.1995 r. ponieważ pracodawca w świadectwie wykonywania pracy w warunkach szczególnych wskazał stanowisko niezgodne z wykazem, działem, pozycją i punktem zarządzenia resortowego, pod którego podlegał zakład pracy.

ZUS do stażu pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 w/w ustawy nie zaliczył żadnego okresu zatrudnienia po 31.12.2008 r., ponieważ wnioskodawczyni nie została zgłoszona do ZUS, jako pracownik zatrudniony w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Zakład odmówił wnioskodawczyni prawa do emerytury pomostowej z art. 49 ustawy z 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych, ponieważ:

- na dzień 1.01.2009 r. nie udowodniła okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych (tj. pracy wymienionej w załączniku 1 lub 2 do ustawy pomostowej), wynoszącego co najmniej 15 lat.

Do pracy wykonywanej w szczególnych warunkach w myśl art. 49 ustawy pomostowej nie zostały zaliczone okresy zatrudnienia od 30.01.1984 r. do 15.04.1987 r., od 17.04.1990 r. do 31.08.1992 r. oraz od 1.01.1996 r. do 25.04.2003 r., ponieważ pracodawca nie potwierdził, że w tych okresach wnioskodawczyni wykonywała pracę wymienioną w załączniku nr 1 lub 2 do ustawy o emeryturach pomostowych z 19.12.2008 r.

Zakład uznał za udowodnione na dzień 1.01.1999 r.: okresy nieskładkowe w ilości 3 lat, 9 miesięcy, 7 dni, okresy składkowe w ilości 24 lat, 5 miesięcy, 3 dni, co dało staż sumaryczny w ilości 28 lat, 2 miesięcy, 10 dni, a także staż w szczególnych warunkach w ilości 12 lat, 6 miesięcy, 21 dni. (decyzja w aktach ZUS)

Wnioskodawczyni złożyła odwołanie od powyższej decyzji, wnosząc o jej zmianę poprzez przyznanie prawa do emerytury pomostowej w wyniku zaliczenia do stażu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych okresu od 1.09.1992 r. do 31.12.1995 r. Wyjaśniła, że zgodnie z umową o pracę została zatrudniona na stanowisku „oczyszczacz aparatów rozciągowych”, a wykazie znajduje się ono pod pozycją „pomocnik w dziale produkcyjnym”. Podała, że w przędzalni przeszła ścieżkę awansu od przędzarza (VII poz. 9), przez „oczyszczacza aparatów rozciągowych” (VII poz. 10), który wykonywał prace przed awansem na „konserwatora urządzeń przędzalni” (VII poz. 12), a które to prace ustawodawca określał nazwą „pomocnika w dziale produkcyjnym”, zaś pracodawca „oczyszczacz maszyn”. Podkreśliła, że pracodawca dokładnie znał zakres prac, warunki w jakich były wykonywane i wiedział, że była to praca w warunkach szczególnych. Zaznaczyła, że w tym okresie wykonywała stale, przez 8 godzin dziennie, prace przy konserwacji pracujących maszyn. (odwołanie k. 3-4)

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ emerytalny wniósł o jego oddalenie, podtrzymując dotychczasowe stanowisko. (odpowiedź na odwołanie k. 5-6)

Na rozprawie z 16.02.2023 r. wnioskodawczyni poparła odwołanie, a pełnomocnik ZUS wniósł o jego oddalenie. (stanowiska stron - e-prot. z 16.02.2023 r.: 00:00:28, 00:18:07)

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Wnioskodawczyni - G. H. urodziła się (...) (niesporne)

Zgodnie ze świadectwem pracy z 25.04.2003 r. wnioskodawczyni była zatrudniona w okresie od 1.09.1981 r. do 31.12.1998 r. w (...) S.A., a następnie w okresie od 1.01.1999 r. do 25.04.2003 r. na podstawie art. 23 [1] k.p. w Fabryce (...) Sp. z o.o. w pełnym wymiarze czasu pracy i w w/w okresie zatrudnienia wykonywała pracę jako: uczennica, przędzacz – pomoc, oczyszczacz aparatów rozciągowych, konserwator maszyn, w okresie od 16.04.1987 r. do 15.04.1990 r. wykorzystała urlop wychowawczy, wykonywała pracę w warunkach szczególnych na stanowisku: przędzacz – pomoc od 30.01.1984 r. do 15.04.1987 r., od 17.04.1990 r. do 31.08.1992 r. dział VII poz. 1 pkt 9, oczyszczacz aparatów rozciągowych od 1.09.1992 r. do 31.12.1995 r. dział VII poz. 1 pkt 10, konserwator maszyn od 1.01.1996 r. do 25.04.2003 r.

(świadectwo pracy k. 4 akt ZUS)

(...) S.A. wystawiły świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych z 3.10.2006 r., w którym poświadczono, że wnioskodawczyni w okresie od 1.09.1981 r. do 31.12.1998 r. była zatrudniona w w/w zakładzie pracy i w okresie od 30.01.1984 r. do 15.04.1987 r., od 17.04.1987 r. do 31.12.1998 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała prace obróbka surowców włókienniczych i ich przędzenie Dz.U. 8/83 na stanowisku przędzacz –pomoc, oczyszczacz aparatów rozciągowych, konserwator maszyn wymienionym w wykazie A w dziale VII poz. 1 pkt 9,10,12 wykazu stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego nr 19 z 6.08.1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego.

(świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych k. 5 akt ZUS)

W spornym okresie od 1.09.1992 r. do 31.12.1995 r. wnioskodawczyni pracowała w (...) Zakładach (...) w Wydziale Przędzalni I, w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku „oczyszczacz aparatów rozciągowych”. Odwołująca na tym stanowisku wykonywała pracę polegającą na oczyszczaniu wałków przy maszynach w ruchu produkujących przędzę. Na hali produkcyjnej w Wydziale Przędzalni było 30 maszyn w ruchu. Pomędzy poszczególnymi wałkami i ich elementami zbierał się kurz i zadaniem wnioskodawczyni było ich czyszczenie specjalnym aparatem. Czyszczenie odbywało się, gdy maszyny były w ruchu. Były dni, że wnioskodawczyni przez cały czas czyściła tylko wałki przy maszynach produkcyjnych. Zdarzało się także, że kierowano ją do pracy jako pomoc prządki, gdy były braki kadrowe. Była to również praca przy maszynach w ruchu na hali produkcyjnej. Czasem wnioskodawczyni wykonywała także pracę na oddziale trzepakalni, gdzie odbywał się jednej z etapów produkcji przędzy z wykorzystaniem maszyn w ruchu. Wnioskodawczyni wykonywała też inne prace, ale za każdym razem były to prace na hali produkcyjnej przy maszynach w ruchu.

(umowa o pracę k. 17-18, angaże k. 20, 22, 24, 26, zeznania świadka E. P. e-prot. z 16.02.2023 r.: 00:06:49, zeznania świadka M. W. e-prot. z 16.02.2023 r.: 00:14:09, zeznania wnioskodawczyni e-prot. z 16.02.2023 r. :00:17:54)

W dniu 13.04.2022 r. odwołująca złożyła wniosek o emeryturę pomostową.

(wniosek k. 1 akt ZUS)

W toku postępowania administracyjnego wnioskodawczyni na dzień 1.01.1999 r. wykazała niespornie: okresy nieskładkowe w ilości 3 lat, 9 miesięcy, 7 dni, okresy składkowe w ilości 24 lat, 5 miesięcy, 3 dni, co dało łączny

staż sumaryczny w ilości 28 lat, 2 miesiące, 10 dni, a także staż pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w ilości 12 lat, 6 miesięcy, 21 dni. (niesporne)

Po dniu 31.12.2008 r. wnioskodawczyni nie wykonywała pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy z 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych.

(niesporne, a nadto okoliczność przyznana przez wnioskodawczynię - przesłuchanie e-prot. z 16.02.2023 r.: 00:17:54)

Zaskarżoną decyzją z 1.07.2022 r. organ rentowy odmówił wnioskodawczyni prawa do emerytury pomostowej, zarówno na podstawie art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych, ponieważ nie udowodniła, że po dniu 31.12.2008 r. wykonywała pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 2 tej ustawy oraz nie wykazała stażu pracy w warunkach szczególnych w ilości co najmniej 15 lat, jak i na podstawie art. 4 w zw. z art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, ponieważ na dzień 1.01.2009 r. nie udowodniła wynoszącego co najmniej 15 lat okresu pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust.1 i 3 ustawy pomostowej, tj. wymienionej w załączniku nr 1 lub 2 do tej ustawy.

(decyzja k. 33 – 33 v. akt ZUS)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dokumentów, a także zeznań wnioskodawczyni oraz świadków, które nie były podważane przez pozwanego i nie nasuwają żadnych zastrzeżeń ze strony Sądu z urzędu co do ich wiarygodności. W toku postępowania, strony nie składały dalszych wniosków dowodowych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Warunki nabywania prawa do emerytury pomostowej określa ustawa z 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 1340), która weszła w życie z dniem 1.01.2009 r.

W/w ustawa o emeryturach pomostowych zastąpiła przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS określające zasady przyznawania emerytur w niższym wieku pracownikom zatrudnionym w szczególnych warunkach pracy lub w szczególnym charakterze nowymi regulacjami określającymi zasady nabywania wcześniejszych emerytur z tytułu tego rodzaju pracy. Najogólniej rzecz ujmując celem tej ustawy jest ograniczenie kręgu uprawnionych do emerytury z powodu pracy w szczególnych warunkach pracy lub w szczególnym charakterze do mniejszej liczby sytuacji uzasadnionych rzeczywistą koniecznością przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w których oczekiwania osób, które rozpoczęły wykonywanie takiej pracy na starych zasadach, na wcześniejsze przejście na emeryturę powinny zostać zaspokojone.

Ustawa o emeryturach pomostowych ma charakter przejściowy, ograniczając prawo do uzyskania emerytury pomostowej do osób urodzonych po 31.12.1948 r., które pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) rozpoczęły przed 1.01.1999 r. (art. 4 pkt 5 ustawy). Jak wskazał Trybunał Konstytucyjny emerytura pomostowa ma być „pomostem między dotychczasowym systemem z licznymi możliwościami przechodzenia na emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym i nowym systemem, w którym tego typu rozwiązania będą wyjątkiem” (zob. wyrok TK z 16.03.2010 r., K 17/09, OTK 2010 nr 3, poz. 21). Wskazany wyżej cel ustawy realizują w najbardziej widoczny sposób jej przepisy określające przesłanki nabycia emerytury pomostowej.

Zgodnie z art. 4 ustawy prawo do emerytury pomostowej, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

1. urodził się po dniu 31.12.1948 r.,
2. ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat,

3. osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn,
4. ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn,
5. przed dniem 1.01.1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS,
6. po dniu 31.12.2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3,

Z art. 4 wynika, że jakkolwiek w świetle art. 4 pkt 2 i 5 w związku z art. 3 ust. 7 ustawy, do wymaganego przez ustawę stażu przypadającego przed dniem jej wejścia w życie, tj. przed 1.01.2009 r., wlicza się okresy pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu zarówno art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy, jak i art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, to właściwego ograniczenia do zamierzonego przez ustawodawcę kręgu osób uprawnionych do emerytury pomostowej dokonuje konieczność spełnienia przesłanki z art. 4 pkt 6. Wymaganie to spełnia zasadniczą funkcję eliminacyjną, ograniczając ostatecznie prawo do emerytury pomostowej do kręgu osób wykonujących pracę kwalifikowaną jako szczególną w rozumieniu art. 3 ust 1 i 3 ustawa o emeryturach pomostowych.

Możliwość uzyskania emerytury pomostowej przez osoby niespełniające warunku z art. 4 pkt 6 przewiduje art. 49 tej ustawy, według którego prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

1. po dniu 31.12.2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
2. spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;
3. w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Przytoczony wyżej przepis art. 49 zmienia wymagania konieczne do uzyskania emerytury pomostowej dla osób niespełniających warunku z art. 4 pkt 6 ustawy, zwalniając je z konieczności wykonywania po 31.12.2008 r. pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy, jednakże wprowadza w to miejsce wymaganie, aby ubiegający się o przedmiotowe świadczenie spełniał w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1.01.2009 r.) warunek posiadania co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3. Warunek ten został jasno wyrażony, wynika wprost z literalnego brzmienia art. 49 pkt 3 ustawy i jest zgodny z jej celem.

Należy podkreślić, że jedynie łączne spełnienie wszystkich przesłanek uprawnia do uzyskania prawa do emerytury pomostowej. Oznacza to, że brak choćby jednego z tych warunków powoduje niemożność nabycia uprawnień emerytalnych. Innymi słowy - nie spełnienie choćby tylko jednej z przesłanek wymienionych w art. 4 lub art. 49 cyt. ustawy pozbawia wnioskodawcę prawa do emerytury pomostowej.

W niniejszym postępowaniu organ rentowy kwestionował fakt spełnienia wszystkich wymogów wynikających z art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych wskazując, że po dniu 31.12.2008 r. wnioskodawczyni nie wykonywała prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, a także, że na dzień 1.01.1999 r. nie wykazała stażu pracy w warunkach szczególnych w ilości co najmniej 15 lat w rozumieniu art. 3 ust.1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych lub art. 32 i 33 ustawy emerytalnej z 17.12.1998 r.

W sprawie bezsporne jest, że wnioskodawczyni po dniu 31.12.2008 r. nie wykonywała prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych – odwołująca sama to w trakcie przesłuchania wprost przyznała.

Brak spełnienia tej przesłanki wyklucza przyznanie skarżącej prawa od emerytury pomostowej z art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych. Kwestia zaś zaliczenia spornego okresu zatrudnienia od 1.09.1992 r. do 31.12.1995 r. na stanowisku oczyszczacza aparatów rozciągowych do stażu pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 32 i art. 33 ustawy emerytalnej nie ma w tym stanie rzeczy żadnego znaczenia, a to ze względu na brak spełnienia w/w koniecznej przesłanki wykonywania po 31.12.2008 r. pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Nie zostały także spełnione przesłanki z art. 49 ustawy pomostowej, a to z uwagi na brak wykazania przez wnioskodawczynię na dzień 1.01.2009 r. co najmniej 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Nawet bowiem jeśli przyjąć, że wnioskodawczyni po zaliczeniu spornego okresu zatrudnienia od 1.09.1992 r. do 31.12.1995 r. na stanowisku oczyszczacza aparatów rozciągowych wykonywała przez co najmniej 15 lat pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, to i tak nie legitymuje się ona innym warunkiem do przyznania tego świadczenia, a mianowicie nie jest to praca w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych – praca w przemyśle lekkim nie została bowiem wymieniona jako praca w warunkach szczególnych w żadnym z obu załączników do ustawy o emeryturach pomostowych.

Jak wskazano wyżej, ustawa o emeryturach pomostowych znacznie zawężyła rodzaje prac i stanowiska, na których wykonuje się prace w warunkach szczególnych w porównaniu do tych prac i stanowisk, jakie zawiera wykaz A, będący załącznikiem do Rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Wnioskodawczyni do 1.01.1999 r. wykazała, że wykonywała pracę w warunkach szczególnych na stanowisku: przędzacz – pomoc od 30.01.1984 r. do 15.04.1987 r., od 17.04.1990 r. do 31.08.1992 r., oczyszczacz aparatów rozciągowych od 1.09.1992 r. do 31.12.1995 r., konserwator maszyn od 1.01.1996 r. do 31.12.1998 r., a zatem, że wykonywała w tych okresach pracę w przemyśle lekkim - obróbka surowców włókienniczych i ich przędzenie wymienioną w Wykazie A, Dział VII, poz. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 7.02.1983 r. (Dz.U. Nr 8, poz. 43), tzn. prace w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Niemniej jednak ani załącznik nr 1, ani też załącznik nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych zawierające wykaz prac w szczególnych warunkach i w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy tego typu prac nie wymieniają.

Reasumując – wnioskodawczyni nie spełnia warunków określonych w art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych ze względu na brak wykonywania pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych po dniu 31.12.2008 r., ani też nie spełnia warunków określonych w art. 49 tej ustawy, gdyż nie wykazała, że na dzień 1.01.2009 r. posiada co najmniej 15-letni staż pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej, tj. wymienionej w załączniku nr 1 lub 2 do ustawy pomostowej.

W konsekwencji na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił odwołanie, jako bezzasadne.